

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร
ตามข้อบัญญัติตำบลโหรา เรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
พ.ศ. 2542 ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา
อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

The Participation of Citizens to Management of
Pollution from Pig Farming toward Administrative
Provisions Regarding Health Hazardous Business
B.E.2542 in Hora Subdistrict Administrative
Organization At Samat District Roi Et Province

กฤติญา สุขเพิ่ม¹

บทคัดย่อ

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรตามข้อบัญญัติตำบลโหรา เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2542 ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ศึกษากระบวนการ ข้อดี และข้อเสียของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรตามข้อบัญญัติตำบลโหรา เรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2542 และเพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรตามข้อบัญญัติตำบลโหรา เรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2542

¹ หัวหน้าโครงการวิจัย, รองคณบดี คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

โดยศึกษากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เลือกแบบเฉพาะเจาะจงโดยใช้หลักเกณฑ์พิจารณาจากผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรและประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อการจัดการฟาร์มสุกรในพื้นที่ดังกล่าวโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth interview) จำนวน 8 คน ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการสุกร ผู้นำชุมชน และประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อการจัดการฟาร์มสุกรซึ่งพิจารณาจากชุมชนที่มีการเลี้ยงสุกรตั้งแต่ 50 ตัวขึ้นไป ประกอบด้วยหมู่ที่ 4 และ 10 ตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการศึกษาพบว่า พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหราบักรับส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เป็นข้อดีที่ท้องถิ่นมีหน่วยงานงานส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่ส่งเสริมงานปศุสัตว์ ควบคุมมลพิษจากฟาร์มสุกร ได้แก่ น้ำเสีย กลิ่น มูลสุกร โรคและแมลง และมีโครงการให้ความรู้ในด้านการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร ได้แก่การทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ในการบำบัดน้ำเสีย และกลิ่นเหม็นจากฟาร์มสุกร อีกทั้งมีการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมเพื่อที่ใช้ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษที่ใช้แบบบูรณาการกับการพัฒนาและแก้ปัญหาของชุมชนซึ่งผู้นำชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อร้องเรียนที่ได้รับแจ้งจากประชาชนในพื้นที่โดยผู้นำชุมชนเป็นตัวแทนเพื่อไปพูดคุยและเสนอแนะการดำเนินกิจการของฟาร์มสุกรให้เป็นไปอย่างเหมาะสมเพื่อลดปัญหามลพิษที่จะมีผลกระทบต่อชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์อีกทั้งการมีส่วนร่วมในการประเมินผลที่ได้บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา สำนักงานเกษตรอำเภอ และเจ้าของฟาร์มสุกรที่มีประสบการณ์การจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เจ้าของฟาร์มได้รับความรู้ทางวิชาการ ส่วนในข้อเสียของการจัดการฟาร์มสุกรในพื้นที่พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโหรายังไม่มีการกำหนดข้อบัญญัติเรื่องการควบคุมการประกอบกิจการเลี้ยงสุกรไว้เป็นการเฉพาะซึ่งไม่มีการกำหนดรายละเอียดและความชัดเจนของวิธีการจัดการมลพิษด้านต่างๆ ของฟาร์มสุกรโดยมีข้อเสนอแนวทางการมี

ส่วนร่วมของประชาชนโดยให้ท้องถิ่นจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นว่าด้วยการประกอบกิจการเลี้ยงสุกรเป็นการเฉพาะที่กำหนดระยะห่างของสถานที่ตั้งของโรงเรือนกับชุมชน สถานประกอบการเลี้ยงสุกร สุขลักษณะของโรงเรือนเลี้ยงสัตว์และส่วนประกอบ ระบบบำบัดน้ำเสีย การจัดการมูลสุกร สุขอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน การจัดการแหล่งแพร่เชื้อโรค การป้องกันเหตุรำคาญ เป็นต้น อีกทั้งควรจัดตั้งคณะกรรมการใกล้เคียงหรือโรงเรียนที่มีลักษณะเป็นทางการโดยแต่งตั้งจากผู้บริหารท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นให้เหมาะสมร่วมกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร

Abstract

The participation of citizens to management of pollution from pig farming toward Administrative Provisions Regarding Health Hazardous Business B.E.2542 in Hora Subdistrict Administrative Organization At Samat District Roi Et Province. The researcher study objectives include people's participation and the advantages and disadvantages of the involvement of citizens in the management of pollution from pig farms, and the offering the participation of citizens in the management of pollution from pig farms in Hora Subdistrict Administrative Organization At Samat District Roi Et Province. The study provides key information selected using specific criteria determined by the authority and responsibility to manage pollution from the farm pigs and the people who were affected by the pig farms in the area. The Using In-depth interview of 8 people, including the local executives and local officials, swine owners, community leaders and

citizens who were affected by the pig farm which the community is fed up from 50th to include moo 4 and 10 in Hora Subdistrict Administrative Organization At Samat District Roi Et Province.

The area of Hora Subdistrict Administrative Organization found that the participation of the people are the advantages of local agricultural extension agency responsible for promoting cattle and pollution from sewage smell pig farms are disease and insect and project knowledge management. Including for use in biological wastewater treatment and the stench from pig farms benefit. Also the budget is allocation accordingly to prevent pollution and the use of integrated development and debug of the community that community leaders acting as mediators has prompted complaints from residents in the area represented by community leaders to discuss and make recommendations for the operation of the farm is appropriate to reduce the pollution that will result. Integration of interoperability between Hora Subdistrict Administrative Organization, At Samat District Agricultural Extension Office and swine owners to encourage and support farmers received technical knowledge. The downside of the pig farms in areas that Hora Subdistrict Administrative Organization no provision requiring the controller to operate the pig, which is not specifically defined and clear details of how to handle the swine pollution. The proposed guidelines for the participation by making local ordinances in entrepreneurship swine that determine the distance of the location of the farm community, the establishment of pig hygiene, housing and animal components, wastewater treatment, pig manure, management sanitation

worker , sources spread and prevent nuisance include establish mediation committee should a formal complaint from local administrators appointed by community leaders and academic luminaries to find solutions together.

Keywords: The participation of citizens, management of pollution from pig farming

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่ายโดยฟาร์มสุกรเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการผลิตที่ชุมชนมีความต้องการ แต่เนื่องจากประชากรในชุมชนในอดีตยังไม่หนาแน่น ประชาชนยังไม่เห็นปัญหามลพิษจากฟาร์มสุกรที่จะกระทบต่อการเป็นอยู่ของชุมชน เมื่อฟาร์มสุกรมีปริมาณที่มากขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อด้านต่างๆ ของชุมชน ได้แก่ มลพิษทางกลิ่น เนื่องจากการฟาร์มสุกรทำให้เกิดมูลสุกรเป็นจำนวนมากหากไม่มีการจัดการที่ดีโดยเฉพาะด้านความสะอาด จะเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น เพราะความชื้นในอากาศและอุณหภูมิจะทำให้เกิดปฏิกิริยาเกิดก๊าซที่มีกลิ่นได้ นอกจากนี้ น้ำเสียจากฟาร์มสุกรส่วนใหญ่เกิดจากการล้างทำความสะอาดคอกหากไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อให้เกิดการปล่อยทิ้งของน้ำเสียลงสู่ทางสาธารณะหรือไร่นาที่เป็นพื้นที่เพาะปลูกได้

จากผลกระทบดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรซึ่งประชาชนต้องมีส่วนร่วมต่อการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เกิดปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชนระหว่างชาวบ้านและผู้ประกอบการฟาร์มสุกร อันเนื่องมาจากมลพิษที่เกิดจากฟาร์มสุกรที่ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 10 บ้านโนนหาด ตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งประชาชนได้มีส่วนร่วมต่อการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีมาตรการทางสังคมในการจัดการฟาร์มสุกรในพื้นที่ดังกล่าวโดยชุมชนบ้านโนนหาดได้รับรางวัลหมู่บ้านตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในปี พ.ศ. 2555 ซึ่งมีผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาระบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ข้อดี ข้อเสียในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร และเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการ ข้อดี และข้อเสียของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรตามข้อบัญญัติตำบลโหรา เรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2542
2. เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรตามข้อบัญญัติตำบลโหรา เรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2542

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการมลพิษฟาร์มสุกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร
3. ขอบเขตด้านประชากร ศึกษากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยใช้หลักเกณฑ์พิจารณาจากผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับอำนาจและหน้าที่ในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร และประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อการจัดการฟาร์มสุกร โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จำนวน 8 คน แยกได้ดังนี้
 - (1) ผู้ประกอบการฟาร์มสุกร ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 2 คน
 - (2) ผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่รับผิดชอบจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร จำนวน 2 คน
 - (3) ผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา ที่มีการเลี้ยงสุกรตั้งแต่ 50 ตัวขึ้นไป จำนวน 2 คน
 - (4) ประชาชนที่ได้รับผลกระทบต่อการจัดการฟาร์มสุกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 2 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ส่วนที่ 1 ทำการศึกษาโดยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว (Documentary Research) ไม่ว่าจะเป็นหนังสือและบทความ เอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ทั้งที่ปรากฏในรูปของเอกสารและข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา

ส่วนที่ 2 ทำการศึกษาโดยการหาข้อเท็จจริงจากสถานการณ์ (Fact Research) โดยใช้เครื่องมือในการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เดี่ยวเชิงลึกที่มีลักษณะให้ผู้สัมภาษณ์สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะกับสถานการณ์และผู้ตอบเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่สามารถยืดหยุ่นและเปิดกว้าง ผู้สัมภาษณ์มีอิสระในการถามเพื่อให้ได้คำตอบตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่รับผิดชอบจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร ผู้ประกอบการฟาร์มสุกร ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาเรียบเรียงให้เป็นระบบ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ซึ่งได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ที่จัดบันทึกไว้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมจากพื้นที่ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาจากข้อมูลซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร ตรวจสอบข้อมูลและผลการวิเคราะห์โดยคณะผู้วิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการวิเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการศึกษาของพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้รวบรวมจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่

ท้องถิ่น ผู้ประกอบการฟาร์มสุกร ผู้นำชุมชน และประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อการจัดการฟาร์มสุกร รวมทั้งสังเกตโดยการเดินสำรวจพื้นที่ร่วมกับผู้นำชุมชน เพื่อศึกษาสภาพของหมู่บ้านที่ทำการสำรวจเพื่อเป็นพื้นฐานความเข้าใจสภาพแวดล้อมของการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร ตลอดจนการแก้ไขปัญหามลพิษจากฟาร์มสุกรที่ประกอบด้วยข้อมูล ดังนี้

(1) การได้รับข้อมูลข่าวสาร องค์การบริหารส่วนตำบลโหรามีหน่วยงานสำนักงานปลัด มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบลงานเกี่ยวกับกฎหมายและคดี การประณีประนอมข้อพิพาทต่างๆ งานส่งเสริมการเกษตร โดยมีนักวิชาการเกษตรเป็นผู้นำหน้าที่ส่งเสริมงานปศุสัตว์ ในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร ได้แก่ น้ำเสีย กลิ่น มูลสุกร โรคและแมลง ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลโหราได้มีโครงการให้ความรู้ในด้านการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร โดยมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ในการบำบัดน้ำเสีย และกลิ่นเหม็นจากฟาร์มสุกรแก่ผู้ประกอบการจากฟาร์มสุกรในพื้นที่ และการจัดให้มีบ่อเกรอะฝังตากให้มูลสุกรแห้งก่อนเก็บเพื่อจำหน่ายหรือนำไปใช้ประโยชน์ รวมถึงการใช้กลบผสมมูลสุกรเพื่อกำจัดกลิ่นและป้องกันแมลง ซึ่งถึงแม้้องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา จะไม่มีหน่วยงานสาธารณสุขเหมือนอย่างเช่นท้องถิ่นอื่นก็ตาม แต่้องค์การบริหารส่วนตำบลโหรามีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรพอสมควร โดยมีส่วนงานและผู้ที่ได้รับผิดชอบในด้านเป็นนักวิชาการการเกษตร ซึ่งจะเป็นผู้คอยกำกับดูแล แนะนำและให้ความรู้ในด้านต่างๆ ในการดำเนินการเลี้ยงสุกร การระวังป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษต่างๆ ที่อาจเกิดจากฟาร์มสุกร และจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมเพื่อที่ใช้ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษจะตั้งไว้ใช้แบบบูรณาการกับการพัฒนาและแก้ปัญหาของชุมชน โดยจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารท้องถิ่น้องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโหรามีกิจกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนความรู้แก่เจ้าของฟาร์มสุกรโดยมีวิธีการที่ให้เจ้าหน้าที่นักวิชาการเกษตรออกไปให้ความรู้และ

ตรวจเยี่ยมฟาร์มสุกรเป็นระยะตลอดทั้งปี และได้มีการเชิญเจ้าของฟาร์มสุกรเข้าร่วม การอบรมพัฒนาความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามโอกาสอันควรเป็นระยะตลอดทั้งปี เช่นเดียวกัน สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้นำชุมชนหมู่ที่ 10 ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับข้อมูลข่าวสารในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรแก่เจ้าของฟาร์มสุกรในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ เช่น การบำบัดน้ำเสียจากการชะล้างมูลสุกรด้วยน้ำหมัก ชีวภาพ การกำจัดกลิ่นมูลสุกรโดยใช้น้ำหมักชีวภาพและตากแห้ง การตั้งโรงเรือนเลี้ยง สุกรใหม่ต้องให้อยู่ห่างจากชุมชนพอสมควร การดูแลรักษาความสะอาดทรงหรือคอก สุกรอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น อีกทั้ง เจ้าของฟาร์มสุกร หมู่ที่ 10 ตำบลโหรา ได้ให้ข้อมูล จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้เลี้ยงสุกรได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์และใช้ต่อการจัดการ มลพิษในการลดการแพร่กระจายเชื้อโรคที่เกิดจากการเลี้ยงสุกร โดยผู้เลี้ยงสุกรได้รับความรู้เป็นอย่างดีจากหน่วยงานปศุสัตว์อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด อย่าง สม่าเสมอจนถึงปัจจุบันที่ประกอบการมากกว่า 30 กว่าปี ซึ่งยังไม่มีการแพร่ระบาดของ เชื้อโรคที่เกิดจากการเลี้ยงไปสู่ชุมชน และปัจจุบันระยะห่างของชุมชนจากฟาร์มสุกร เป็นระยะทาง 1 กิโลเมตร

(2) การแสดงความคิดเห็นในเรื่องเกี่ยวกับจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา จากสัมภาษณ์ประชาชนหมู่ที่ 10 ตำบลโหรา ได้ให้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิดเห็นในเรื่องการจัดการมลพิษโดยประชาชนผู้ที่ ได้รับผลกระทบจากฟาร์มสุกรได้แจ้งความเดือดร้อนราคาญแก่ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำหนด หรือผู้ใหญ่บ้านเพื่อให้ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการกำกับ ดูแลให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยกันเกี่ยวกับการประกอบการเลี้ยงสุกรที่เหมาะสมระหว่างเจ้าของฟาร์มสุกร ด้วยกันและจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการเลี้ยงสุกร การปรึกษาหารือร่วมกัน ของผู้นำ และชุมชนเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางที่เป็นข้อตกลงของชุมชนสำหรับ ผู้ประกอบการฟาร์มที่จะไม่เกิดปัญหามลพิษต่อชุมชน โดยเมื่อผู้นำชุมชนได้รับแจ้ง ความเดือดร้อนจากประชาชนในพื้นที่โดยผู้นำชุมชนเป็นตัวแทนของชุมชนเพื่อไปพูดคุย

และเสนอแนะการดำเนินงานกิจการของฟาร์มสุกรให้เป็นไปอย่างเหมาะสมเพื่อลดปัญหามลพิษที่จะมีผลกระทบต่อชุมชน และกรณีหากจะมีการตั้งฟาร์มสุกรแห่งใหม่ขึ้นในชุมชน ผู้นำชุมชนก็จะเข้าไปพูดคุยเพื่อจะขอความร่วมมือให้ฟาร์มสุกรไปตั้งโรงเรือนที่ห่างจากชุมชนมากขึ้น ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการร้องเรียนเกี่ยวกับการจัดการมลพิษไม่ค่อยจะมี เนื่องจากผู้นำชุมชนได้ใกล้ชิดกับเจ้าของฟาร์มสุกรที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของลูกบ้านที่ได้ให้ความเชื่อถือเคารพและนับถือส่งผลให้เจ้าของฟาร์มสุกรดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษและได้รับความร่วมมือจากเจ้าของกิจการเป็นอย่างดี ซึ่งส่วนใหญ่ปัญหามลพิษเกิดจากสาเหตุของกลิ่นมูลสุกรที่เกิดขึ้นในเวลาตอนเย็นในฤดูฝน

(3) ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือต่อการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร ผลจากการสัมภาษณ์ประชาชนหมู่ที่ 5 ตำบลโหรา พบว่า จากการที่ประชาชนได้เข้าแจ้งเรื่องเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งใช้วิธีการเจรจาปรึกษาหารือกันเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะทำให้ฝ่ายประชาชนผู้ที่รับผลกระทบได้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหาของผู้เจ้าของฟาร์มสุกร มีความเข้าใจปัญหาในเชิงวิชาการและยอมรับในเหตุผลและมีบทบาทร่วมกันตรวจสอบการดำเนินงานของฟาร์มสุกรได้ ทางด้านฝ่ายเจ้าของฟาร์มสุกรได้มีโอกาสรับฟังปัญหาเดือดร้อนของประชาชนโดยตรงไปตรงมา มีโอกาสชี้แจงข้อเท็จจริงของปัญหาและกระบวนการแก้ไขปัญหาและรายงานความก้าวหน้าของการแก้ไขปัญหาต่อประชาชน ทำให้ทั้งสองฝ่ายรับรู้มีความเข้าใจระหว่งกัน และได้เห็นการแสดงออกถึงความจริงใจต่อการแก้ไขปัญหา ประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบพึงพอใจกับแนวทางการแก้ไขปัญหา และการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการมีส่วนร่วมของผู้ที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งชุมชนหมู่ที่ 10 ตำบลโหรา มีระบบการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร โดยมีคณะทำงานที่แต่งตั้งจากผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครหมู่บ้าน เป็นแกนนำในการตรวจสอบการดำเนินงานกิจการของฟาร์มสุกรเพื่อให้มีระบบการจัดการที่ดีไม่เกิด

ปัญหามลพิษในชุมชน ซึ่งที่ผ่านมาได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากเจ้าของฟาร์มสุกร และไม่ค่อยมีปัญหามลพิษจากฟาร์มสุกรที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน

นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนหมู่ที่ 10 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหามลพิษจากฟาร์มสุกรจากประชาชนในชุมชน ที่เคยมีเกี่ยวกับเรื่องกลิ่นเหม็นจากฟาร์มสุกร โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนมักจะมีปัญหาบ่อบำบัดน้ำเสียของฟาร์มสุกรจะล้นออกมาภายนอกทำให้ส่งกลิ่นเหม็น ผู้นำชุมชนใช้วิธีการพูดคุยไกลเกลี่ยเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมร่วมกันระหว่างประชาชนผู้เดือดร้อนและร้องเรียนกับเจ้าของฟาร์มสุกร เช่น ขอให้เจ้าของฟาร์มสุกรแก้ไขปัญหาโดยการทำคั้นกันน้ำให้สูงขึ้น เติมน้ำหมักชีวภาพเพื่อกำจัดกลิ่นเหม็น การขอร้องให้ย้ายโรงเรือนของฟาร์มสุกรออกไปให้ห่างจากชุมชนมากขึ้นเพื่อลดปัญหามลพิษที่จะมารบกวนชุมชน เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา เคยได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องของกลิ่นเหม็นจากฟาร์มสุกร และกรณีโรงเรือนสุกรตั้งอยู่ใกล้ที่นาของชุมชน ทำให้มีการปล่อยมูลสุกรออกไปสู่ท้องนา ทำให้นาข้าวได้รับมูลสุกรมากเกินไป และส่งผลให้ข้าวได้ผลผลิตไม่เต็มที่ ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นได้ดำเนินการแก้ไขโดยให้ผู้นำชุมชนพูดคุยไกลเกลี่ยระหว่างผู้ร้องเรียนและเจ้าของฟาร์มสุกรเพื่อหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม เช่น ขอให้ผู้ประกอบการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องการกำจัดกลิ่นเหม็นจากน้ำเสียและมูลสุกร โดยอาศัยความรู้จากนักวิชาการของหน่วยงานระดับอำเภอได้แก่ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และเจ้าของฟาร์มสุกรที่มีประสบการณ์ต่อการแก้ไขปัญหากลิ่นเหม็นจากน้ำเสียและมูลสุกรได้สำเร็จ รวมถึงการแนะนำให้ลดจำนวนสุกรที่เลี้ยงลงหรือย้ายที่ตั้งของฟาร์มสุกรออกไปให้ห่างจากชุมชนเพื่อลดปัญหามลพิษต่างๆ

นอกจากนี้ เจ้าของฟาร์มสุกรหมู่ที่ 4 ตำบลโหรา ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเรียกร้องที่ให้ผู้ประกอบการต้องย้ายโรงเรือนออกจากชุมชน แต่หากเป็นกรณีในอนาคต

ที่การขยายตัวของชุมชนออกไปใกล้ฟาร์มสุกร เจ้าของฟาร์มก็อาจจะรื้อถอนฟาร์มออกไปตั้งฟาร์มใหม่เพื่อให้ได้ระยะมาตรฐานและถูกต้องตามข้อบัญญัติท้องถิ่นในเรื่องของโรงเรือนที่จัดตั้งฟาร์มแห่งใหม่ จะทำให้เจ้าของฟาร์มสุกรไม่ได้รับความเป็นธรรมเนื่องจากการขยายตัวของชุมชนเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ แต่สามารถควบคุมโรงเรือนเลี้ยงสุกรได้ ซึ่งเจ้าของฟาร์มหมู่ที่ 4 ได้ตระหนักดีว่า การเลี้ยงสุกรทำให้เกิดมลพิษทางกลิ่นกับชุมชนซึ่งผู้เลี้ยงดำเนินการแก้ไขโดยทำน้ำหมักชีวภาพมาใช้เติมลงในบ่อหมักมูลสุกรและคอกเลี้ยงสุกรอย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกันมลพิษทางกลิ่นที่จะแพร่กระจายไปสู่ชุมชนได้

จากข้อเรียกร้องทั้งฝ่ายประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบและฝ่ายเจ้าของฟาร์มสุกรซึ่งผู้นำท้องถิ่นได้ให้ทั้งสองฝ่ายเพื่อดำเนินการปรับความเข้าใจกันเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข อีกทั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา ยังไม่มีการกำหนดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา ว่าด้วย การประกอบกรเลี้ยงสุกร ไว้เป็นการเฉพาะ แต่ขณะเดียวกันองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา มีข้อบังคับตำบล เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2542 เพื่อใช้เป็นกฎหมายควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา โดยกิจการเลี้ยงสุกร ถือเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ที่กำหนดไว้ในข้อ 3 ให้ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและกำกับในด้านสถานที่สำหรับประกอบการที่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขอันเกี่ยวกับสุขลักษณะ ระบบการระบายน้ำเสีย มูลสุกร การป้องกันกลิ่นจากมูลสุกร โดยจะได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเลี้ยงสุกรได้ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดเกี่ยวกับสุขลักษณะ และเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขไว้เป็นการเฉพาะเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณสุข

(4) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหมู่ที่ 2 ตำบลโหรา พบว่า เจ้าของฟาร์มสุกรได้ให้ความร่วมมือกับชุมชนในเรื่องต่าง ๆ เป็นอย่างดีที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายใน

ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น และกิจกรรมงานบุญกุศลต่าง ๆ เช่นงานประเพณีสงกรานต์ งานทำบุญกลางบ้าน งานวันปีใหม่ งานวันเข้าพรรษา งานวันออกพรรษา รวมทั้งงานศพของชาวบ้านในหมู่บ้าน เป็นต้น รวมถึงการช่วยเหลือปัจจัยในงานต่าง ๆ ของชุมชนด้วย อีกทั้งเจ้าของฟาร์มสุกรยังได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และร่วมเป็นคณะทำงานโครงการกองทุนพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน (SML) อาจกล่าวได้ว่า ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานของชุมชน เจ้าของฟาร์มสุกรจะให้ความสนใจ และกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ถือเป็นกิจกรรมพื้นฐานในสังคมชนบท คือการมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และประสานความเข้าใจอันดีต่อกันของคนในชุมชน สำหรับการแก้ปัญหาของเจ้าของฟาร์มสุกรต่อคนในชุมชน พบว่าเจ้าของฟาร์มได้ดำเนินการให้ชาวบ้านได้ใช้มูลสุกรโดยไม่คิดเงิน หรือบางครั้งก็ให้สุกรกับบ้านที่มีงานขึ้นบ้านใหม่ หรืองานศพ เพื่อนำไปเป็นอาหาร อีกทั้งเจ้าของฟาร์มยังให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรแก่ผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยในชุมชน เช่น การทำวัคซีน การตรวจโรค การผสมสูตรอาหาร เป็นต้น

ในส่วนข้อร้องเรียนของประชาชนที่ให้ฟาร์มสุกรย้ายออกจากชุมชนนั้น เจ้าของฟาร์มสุกรหมู่ที่ 4 ตำบลโหรา ได้ให้ข้อมูลว่า มีความต้องการให้ประชาชนในพื้นที่พยายามสร้างความเข้าใจกับเจ้าของฟาร์มสุกรด้วยว่า ฟาร์มสุกรบางแห่งตั้งมานานกว่า 30 ปีแล้ว จากที่เคยอยู่ห่างไกลจากชุมชน แต่ปัจจุบันชุมชนก็ขยายตัวเข้าใกล้โรงเรือนของฟาร์มสุกร ฉะนั้น ผู้ที่ไปปลูกบ้านใกล้ฟาร์มสุกรก็ต้องเห็นใจฟาร์มสุกรเพราะตั้งโรงเรือนมาก่อน ขณะเดียวกันส่วนฟาร์มสุกรก็ต้องเห็นใจชุมชนที่ขยายตัวเข้ามาเพราะมีความจำเป็นเช่นกัน ดังนั้น การปรึกษาหารือและมีความเห็นอกเห็นใจกันเพื่อมองหามาตรการอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขจึงเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุด

(5) การมีส่วนร่วมในการประเมิณผล จากการสัมภาษณ์นักวิชาการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา พบว่า ในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร ได้แก่ น้ำเสีย กลิ่น มูลสุกร โรคและแมลง ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลโหราได้บูรณาการการทำงาน

ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ และเจ้าของฟาร์มสุกรที่มีประสบการณ์การจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เจ้าของฟาร์มได้รับความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ในการบำบัดน้ำเสีย และกลิ่นเหม็นจากฟาร์มสุกร การจัดให้มีบ่อเกรอะฝังตากให้มูลสุกรแห้งก่อนเก็บเพื่อรอจำหน่ายหรือนำไปใช้ประโยชน์ รวมถึงการใช้แกลบผสมมูลสุกรเพื่อกำจัดกลิ่นและป้องกันแมลง ซึ่งนักวิชาการการเกษตรจะเป็นผู้ทำหน้าที่ควบคุมและกำกับและให้ความรู้ในด้านต่างๆ ในการดำเนินการเลี้ยงสุกร การระวังป้องกันและแก้ไขปัญหาหมลพิษต่างๆ ที่อาจเกิดจากฟาร์มสุกร และจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมเพื่อที่ใช้ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมลพิษ ซึ่งการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ต้องพิจารณาจากงบประมาณแผ่นดินซึ่งมีค่อนข้างจำกัดและอาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการให้ความรู้แก่เจ้าของฟาร์มสุกร แต่เนื่องจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่อย่างจำกัดส่งผลให้ต้องเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมในลักษณะกิจกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนความรู้แก่เจ้าของฟาร์มสุกรโดยนักวิชาการเกษตรออกไปให้ความรู้และตรวจเยี่ยมฟาร์มสุกรเป็นระยะตลอดทั้งปี และได้มีการเชิญเจ้าของฟาร์มสุกรเข้าร่วมการอบรมพัฒนาความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามโอกาสอันควรเป็นระยะตลอดทั้งปีเช่นเดียวกัน

2. วิเคราะห์ข้อดี และข้อเสีย ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการฟาร์มสุกร และประชาชนที่ได้รับผลกระทบต่อการจัดการฟาร์มสุกรโดยวิเคราะห์ข้อดี และข้อเสีย ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร ดังนี้

2.1 ข้อดีของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร ซึ่งแยกประเด็นออกเป็น 5 ประเด็นตามแนวคิดของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร คือ

(1) การได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรพบว่า มีข้อดีตรงที่มีหน่วยงานสำนักงานปลัดที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล งานเกี่ยวกับกฎหมายและคดี การประนีประนอมข้อพิพาทต่างๆ งานส่งเสริมการเกษตร โดยมีนักวิชาการเกษตรเป็นผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมงานปศุสัตว์ ในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร ได้แก่ น้ำเสีย กลิ่น มูลสุกร โรคและแมลง ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลโหราได้มีโครงการให้ความรู้ในด้านการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร โดยมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ในการบำบัดน้ำเสีย และกลิ่นเหม็นจากฟาร์มสุกร การจัดให้มีบ่อเกรอะฝังตากให้มูลสุกรแห้งก่อนเก็บเพื่อรอจำหน่ายหรือนำไปใช้ประโยชน์ รวมถึงการใช้กลบผสมมูลสุกรเพื่อกำจัดกลิ่นและป้องกันแมลง ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลโหรามีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร โดยมีส่วนงานและผู้ที่มีรับผิดชอบในด้านเป็นนักวิชาการเกษตร ซึ่งจะเป็นผู้คอยกำกับดูแล แนะนำและให้ความรู้ในด้านต่างๆ ในการดำเนินการเลี้ยงสุกร การระวังป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษต่างๆ ที่อาจเกิดจากฟาร์มสุกร และจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมเพื่อที่ใช้ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษจะตั้งไว้ใช้แบบบูรณาการกับการพัฒนาและแก้ปัญหาของชุมชน อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลโพรามีกิจกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนความรู้แก่เจ้าของฟาร์มสุกรโดยมีวิธีการที่ให้เจ้าหน้าที่นักวิชาการเกษตรออกไปให้ความรู้และตรวจเยี่ยมฟาร์มสุกรเป็นระยะตลอดทั้งปี และได้มีการเชิญเจ้าของฟาร์มสุกรเข้าร่วมการอบรมพัฒนาความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามโอกาสอันควรเป็นระยะตลอดทั้งปีเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ เจ้าของฟาร์มสุกรยังได้รับข้อมูลข่าวสารในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรต่อในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ เช่น การบำบัดน้ำเสียจากการ

ชะล้างมูลสุกรด้วยน้ำหมักชีวภาพ การกำจัดกลิ่นมูลสุกรโดยใช้น้ำหมักชีวภาพและตากแห้ง การตั้งโรงเรือนเลี้ยงสุกรใหม่ต้องให้อยู่ห่างจากชุมชนพอสมควร การดูแลรักษาความสะอาดทรงหรือคอกสุกรอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์และใช้ต่อการจัดการมลพิษในการลดการแพร่กระจายเชื้อโรคที่เกิดจากการเลี้ยงสุกร จากหน่วยงาน ปศุสัตว์อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด อย่างสม่ำเสมอจนถึงปัจจุบันที่ประกอบการมากกว่า 30 ปี ซึ่งยังไม่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโรคที่เกิดจากการเลี้ยงไปสู่ชุมชน สอดคล้องกับประโยชน์ของการมีส่วนร่วมที่ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนและเป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์และถือเป็นการให้ชุมชนเพื่อเรียนรู้กระบวนการทำงานของคนในชุมชนและสอดคล้องกับแนวคิดของสุวิทย์ เทียรทอง (2526 อ้างในนันทนา ศรีสว่าง, 2543 : 11) ได้ให้แนวคิดของการจัดการฟาร์มสุกรที่ดีว่า การจัดการฟาร์มสุกรที่ดีหมายถึง การที่ผู้เลี้ยงจะต้องมีความชำนาญในการเลี้ยงสุกรแต่ละประเภท

(2) การแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร พบว่ามีข้อดีในด้านการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรในประเด็นที่ผู้นำชุมชนเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นโดยวิธีการกำกับ ดูแล ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันเกี่ยวกับการประกอบการเลี้ยงสุกรที่เหมาะสมระหว่างเจ้าของฟาร์มสุกรด้วยกันและจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการเลี้ยงสุกร การปรึกษาหารือร่วมกันของผู้นำ และชุมชนเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางที่เป็นข้อตกลงของชุมชนสำหรับผู้ประกอบการฟาร์มที่จะไม่เกิดปัญหามลพิษต่อชุมชน โดยเมื่อผู้นำชุมชนได้รับแจ้งความเดือดร้อนจากประชาชนในพื้นที่โดยผู้นำชุมชนเป็นตัวแทนของชุมชนเพื่อไปพูดคุยและเสนอแนะการดำเนินกิจการของฟาร์มสุกรให้เป็นไปอย่างเหมาะสมเพื่อลดปัญหามลพิษที่จะมีผลกระทบต่อชุมชน และกรณีหากจะมีการตั้งฟาร์มสุกรแห่งใหม่ขึ้นในชุมชน ผู้นำชุมชนก็จะเข้าไปพูดคุยเพื่อจะขอความร่วมมือให้ฟาร์มสุกรไปตั้งโรงเรือนที่ห่างจากชุมชนมากขึ้น สอดคล้องกับแนวความคิดของถวัลย์ วรรณกุล (2526,

อ้างในนันทนา ศรีสว่าง, 2543 : 11) กล่าวว่า การจัดการฟาร์มสุกร หมายถึง การดำเนินการหรือวิธีปฏิบัติการใดๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสุกรที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นการระดมความรู้ความชำนาญหรือวิธีปฏิบัติการใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสุกรที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นการระดมความรู้ความชำนาญประสบการณ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาบริหารงานเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการผลิตอันนำมาซึ่งผลกำไรให้แก่ฟาร์มในอัตราสูงและต่อเนื่องคุ้มค่าแก่การลงทุนทั้งทรัพย์สินและแรงงาน เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพในการผลิตของแต่ละฟาร์ม

(3) ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือต่อการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร มีข้อดีตรงที่เจ้าของฟาร์มสุกรได้มีโอกาสรับฟังปัญหาเดือดร้อนของประชาชนโดยตรงไปตรงมา มีโอกาสชี้แจงข้อเท็จจริงของปัญหาและกระบวนการแก้ไขปัญหาและรายงานความก้าวหน้าของการแก้ไขปัญหาต่อประชาชน ทำให้ทั้งสองฝ่ายรับรู้มีความเข้าใจระหว่างกัน และได้เห็นการแสดงออกถึงความจริงใจต่อการแก้ไขปัญหา ประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบพึงพอใจกับแนวทางในการแก้ไขปัญหา และการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการมีส่วนร่วมของผู้ที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิทย์ เทียรทอง (2526, อ้างในนันทนา ศรีสว่าง, 2543 : 12) ได้กล่าวถึงประเภทของการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในประเทศไทยไว้ว่า การเลี้ยงสุกรในประเทศไทยที่มีการเลี้ยงสุกรเป็นอาชีพหลัก โดยมีลักษณะการเลี้ยงสุกรเป็นจำนวนมากโดยถือเอารายได้จากการเลี้ยงสุกรเป็นรายได้หลัก รายได้จากกิจการอื่นเป็นเพียงรายได้ประกอบ เพราะฉะนั้นการเลี้ยงสุกรด้วยวิธีนี้ผู้เลี้ยงจะต้องมีความรู้ความชำนาญ มีทุนในการดำเนินงานมีสถานที่เหมาะสมหาอาหารได้ง่าย ข้อสำคัญผู้เลี้ยงจะต้องมีจิตใจรักสุกรอย่างแท้จริง มิฉะนั้นแล้วจะทำให้การเลี้ยงสุกรดำเนินไปไม่ตลอดรอดฝั่ง อีกทั้งมีการจัดการฟาร์มสุกรให้เหมาะสมไม่ให้เกิดปัญหาในฟาร์มและสภาพแวดล้อมนอก ๆ ฟาร์ม ได้แก่ เพื่อนบ้านใกล้ๆ ฟาร์มโดยกำจัดมูลสุกรให้ถูกวิธีและถูกหลักสุขาภิบาล เป็นต้น

(4) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร มีข้อดีของการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร เนื่องจากเจ้าของฟาร์มสุกรจะให้ความสนใจและกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ถือเป็นกิจกรรมพื้นฐานในสังคมชนบท คือการมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และประสานความเข้าใจอันดีต่อกันของคนในชุมชน สำหรับการแก้ปัญหของเจ้าของฟาร์มสุกรต่อคนในชุมชน พบว่าเจ้าของฟาร์มได้ดำเนินการให้ชาวบ้านได้ใช้มูลสุกรโดยไม่คิดเงิน หรือบางครั้งก็ให้สุกรกับบ้านที่มีงานขึ้นบ้านใหม่ หรืองานศพ เพื่อนำไปเป็นอาหาร อีกทั้งเจ้าของฟาร์มยังให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรแก่ผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยในชุมชน เช่น การทำวัคซีน การตรวจโรค การผสมสูตรอาหาร เป็นต้น สอดคล้องกับการให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2549: 18) ให้ความหมายว่าเป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรมีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มแรก เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

(5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในการประเมินผลที่ได้บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา สำนักงานเกษตรอำเภอ และเจ้าของฟาร์มสุกรที่มีประสบการณ์การจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เจ้าของฟาร์มได้รับความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ในการบำบัดน้ำเสีย และกลิ่นเหม็นจากฟาร์มสุกร การจัดให้มีบ่อเกรอะฝังตากให้มูลสุกรแห้งก่อนเก็บเพื่อจำหน่ายหรือนำไปใช้ประโยชน์ รวมถึงการใช้กลบผสมมูลสุกรเพื่อกำจัดกลิ่นและป้องกันแมลง ซึ่งนักวิชาการการเกษตรจะเป็นผู้ทำหน้าที่ควบคุมและกำกับและให้ความรู้ในด้านต่างๆ ในการดำเนินการเลี้ยงสุกร การระวังป้องกันและ

แก้ไขปัญหามลพิษต่างๆ ที่อาจเกิดจากฟาร์มสุกร และจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม เพื่อที่ใช้ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ สอดคล้องกับ แนวความคิดการมีส่วนร่วมที่พัชรินทร์ รัตนวิภา (2547: 26) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึงกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้และข้อคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจที่เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรจะเข้าร่วมในกระบวนการมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรกจนกระทั่งการติดตาม ประเมินผลเพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ การเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการ ร่วมกัน เพื่อประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

2.2 ข้อเสียของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษจาก ฟาร์มสุกร ซึ่งแยกประเด็นออกเป็น 5 ประเด็นตามแนวคิดของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนต่อการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร คือ

(1) การได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับข้อบังคับตำบล เรื่อง กิจการ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2542 เพื่อใช้เป็นกฎหมายควบคุมกิจการที่เป็นอันตราย ต่อสุขภาพในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา โดยกิจการเลี้ยงสุกร ถือเป็นกิจการที่ เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ที่กำหนดไว้ในข้อ 3 ให้ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและกำกับใน ด้านสถานที่สำหรับประกอบกิจการที่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขอันเกี่ยวกับสุขลักษณะ ระบบ การระบายน้ำเสีย มูลสุกร การป้องกันกลิ่นจากมูลสุกร โดยจะได้รับอนุญาตให้ประกอบ กิจการเลี้ยงสุกรได้ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดเกี่ยวกับสุขลักษณะ และเจ้า พนักงานท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขไว้เป็นการเฉพาะเพื่อป้องกันอันตรายต่อ สุขภาพของสาธารณชน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลโหราได้รับโอนภารกิจทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคซึ่งทำให้ภารกิจของท้องถิ่นเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและตอบสนองความ ต้องการของประชาชนในการให้บริการสาธารณะและในบทบาทที่หลากหลายเป็นทั้งผู้ ออกและบังคับใช้กฎหมาย อาทิเช่น การออกข้อบัญญัติท้องถิ่น การออกหรือต่อ ใบอนุญาต ซึ่งการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการจัดการมลพิษของฟาร์มสุกรยังคงไม่ได้

กระจายข้อมูลอย่างเต็มที่เพื่อให้ผู้เจ้าของฟาร์มสุกรและประชาชนทั่วไปได้เข้าใจและสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและถูกสุขลักษณะ สอดคล้องกับแนวความคิดของ ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2541 : 152) ได้สรุปปัจจัยที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยคำนึงถึงปัจจัยด้านประชาชนที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ในการทำงาน สมาชิกต้องรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น รู้จักวิธีการรวมกลุ่มประชาชนเพื่อช่วยแก้ปัญหา และสนับสนุนข้อมูลความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้สามารถดำเนินงานพัฒนาได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

(2) การแสดงความคิดเห็นในเรื่องการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร พบว่าการแสดงความคิดเห็นในเรื่องการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรมีข้อเสียตรงที่ผู้นำชุมชนยังไม่มีประสบการณ์ในการจัดการใกล้เคียงในรูปแบบที่เป็นทางการระหว่างประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบและเจ้าของฟาร์มสุกรทำให้ประชาชนจะเกิดความมั่นใจได้ว่าการร้องเรียนจะได้รับการเยียวยาความเสียหายอันเนื่องจากการจัดการมลพิษของฟาร์มสุกรซึ่งส่วนใหญ่ปัญหามลพิษเกิดจากสาเหตุของกลิ่นมูลสุกรที่เกิดขึ้นในเวลาตอนเย็นในฤดูฝนทุกปี ทำให้เหตุเดือดร้อนรำคาญยังคงมีตลอดอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของพิเชษฐ์ สอนเจริญทรัพย์ (2544 : 13-16) กล่าวว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากฟาร์มสุกร เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ประกอบการ ช่างราชการ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องที่ต้องให้ความสนใจเป็นกรณีพิเศษ การจะทำให้ฟาร์มสุกรอยู่ร่วมกับชุมชนได้หรือไม่ ทำลายสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ไม่ได้ จะไม่ทำให้อากาศเสีย(กลิ่น) ไม่มีฝุ่น น้ำไม่เสีย ไม่มีเสียงรบกวน และไม่ทำลายคุณภาพของดิน ซึ่งเป็นผลดีต่อเนื่องไปยังแหล่งน้ำบริเวณ

(3) ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือต่อการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร มีข้อเสียในการให้ความร่วมมือต่อการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลโหรายังไม่มีการกำหนดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา ว่าด้วย การประกอบการเลี้ยงสุกร ไว้เป็นการเฉพาะ แต่ขณะเดียวกันองค์การ

บริหารส่วนตำบลโหรา มีข้อบังคับตำบล เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2542 เพื่อใช้เป็นกฎหมายควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา โดยกิจการเลี้ยงสุกร ถือเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่กำหนดไว้ในข้อ 3 ให้ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและกำกับในด้านสถานที่สำหรับประกอบกิจการที่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขอันเกี่ยวกับสุขลักษณะ ระบบการระบายน้ำเสีย มูลสุกร การป้องกันกลิ่นจากมูลสุกร โดยจะได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเลี้ยงสุกรได้ ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดเกี่ยวกับสุขลักษณะ และเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขไว้เป็นการเฉพาะเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณชน ซึ่งไม่มีการกำหนดรายละเอียดและความชัดเจนของวิธีการจัดการมลพิษด้านต่างๆ ของฟาร์มสุกรเพื่อให้เป็นแนวปฏิบัติแก่เจ้าของฟาร์มสุกรให้ถูกต้องตามสุขลักษณะและป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ชุมชน โดยข้อบังคับตำบล เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2542 มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการอนุญาตกิจการฟาร์มสุกรเท่านั้น ทำให้หลักเกณฑ์การขออนุญาตยังคงขาดความชัดเจนในระบบการจัดการมลพิษของฟาร์มสุกร ที่ได้แก่ ระยะห่างของสถานที่ตั้งของโรงเรือนกับชุมชน สถานประกอบการเลี้ยงสุกร สุขลักษณะของโรงเรือนเลี้ยงสัตว์และส่วนประกอบ ระบบบำบัดน้ำเสีย การจัดการมูลสุกร สุขอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน การจัดการแหล่งแพร่เชื้อโรค การป้องกันเหตุรำคาญ เป็นต้น นอกจากนี้ ไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมต่อการจัดการฟาร์มสุกรก่อนอนุญาตให้ประกอบกิจการ เช่น การให้อำนาจหน้าที่แก่ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบทางมลพิษจากการประกอบการเรียกประชุม ประชาชนในหมู่บ้านว่ายินยอมให้ประกอบกิจการในพื้นที่หรือไม่ โดยผู้ประกอบการเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูล มาตรการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อประชาชน ทำให้การจัดการมลพิษฟาร์มสุกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหราไม่มีข้อบัญญัติควบคุมผู้ประกอบการทำให้กระบวนการควบคุมมาตรฐานมลพิษจากการดำเนินกิจการขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงทำให้บางครั้งเกิด

ปัญหามลพิษจากฟาร์มสุกรจนเกิดการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ชุมชนและเป็นปัญหามานานมาซึ่งข้อร้องเรียนของชุมชนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของพิเชษฐ สอนเจริญทรัพย์ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมจากฟาร์มสุกร ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดพุน” ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมจากฟาร์มสุกรของประชาชนตำบลป่าสัก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมจากฟาร์มสุกรของประชาชนตำบลป่าสักโดยมีแนวทางแก้ไข คือ ควรมีการจำกัดเขตการทำฟาร์มสุกรให้อยู่ในพื้นที่เดียวกัน รักษาความสะอาดฟาร์มอยู่อย่างสม่ำเสมอ ควรกำหนดมาตรฐานการจัดการฟาร์มสุกร และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด โดยได้การดูแลของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

(4) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร เนื่องจากการจัดการฟาร์มสุกรของผู้ประกอบการฟาร์มสุกรในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นระบบฟาร์มเปิดทำให้การจัดการของระบบการป้องกันเชื้อโรคและเหตุรำคาญได้เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอซึ่งหากมีการจัดการฟาร์มแบบระบบปิดจะสามารถควบคุมและจัดการฟาร์มให้เกิดประสิทธิภาพ อีกทั้งเจ้าของฟาร์มสุกรยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำมูลสุกรมาใช้ประโยชน์ในการผลิตก๊าซชีวภาพเพื่อใช้เพื่อใช้เป็นแหล่งพลังงานทั้งในด้านเป็นเชื้อเพลิงสำหรับหุงต้มให้แสงสว่างตลอดจนการนำไปผลิตไฟฟ้าซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์จากมูลสุกรในการเป็นแหล่งพลังงานและเชื้อเพลิง อีกทั้งยังขาดการสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐเพื่อพัฒนาใช้เป็นบ่อก๊าซชีวภาพในการกำจัดมูลสุกรให้เป็นประโยชน์ที่คุ้มค่าและครบวงจรเพราะนอกจากจะให้ก๊าซเพื่อเป็นแหล่งพลังงานสำหรับการหุงต้ม ให้แสงสว่าง จนกระทั่งให้ผลิตกระแสไฟฟ้าได้อีกทั้งน้ำที่เกิดจากการหมักยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ให้เกิดรายได้แก่เจ้าของฟาร์มสุกรและคนในชุมชนที่จะได้ร่วมรับผลจากการใช้ประโยชน์อีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของสมพร คุ่มจ้อหอ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาปัญหาการจัดการมลภาวะทางกลิ่นจากมูลสัตว์ในโรงงานฟาร์มปศุสัตว์ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง”

ผลการศึกษาพบว่า การรบกวนจากแมลงที่เกิดจากมูลสัตว์ในฟาร์มมีผลกระทบต่อประชาชนทุกกลุ่ม ด้านการจัดการมลภาวะทางกลิ่นจากมูลสัตว์ พบว่าในทางปฏิบัติจริงยังต้องมีการแก้ไขปรับปรุงเพื่อลดมลภาวะจากมูลสัตว์ทั้งกระบวนการจัดการมลภาวะด้านต่าง ๆ ปัจจัยในการจัดการมลภาวะจากมูลสัตว์ ในด้านงบประมาณในการจัดการมูลสัตว์ในฟาร์มเพิ่มขึ้นและสม่ำเสมอ เพิ่มประสิทธิภาพและความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานฟาร์มและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการปรับปรุงโรงเรือน เพิ่มเครื่องมืออุปกรณ์ในการจัดการมูลสัตว์และปรับกระบวนการจัดการมูลสัตว์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรมีการนำมูลสัตว์ไปใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ ควรใช้สารอินทรีย์ช่วยลดกลิ่นตลอดจนการใช้ยาฆ่าแมลงกำจัดแมลงวันและยุงในฟาร์มด้วยความระมัดระวัง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นประการสำคัญ

(5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีข้อเสียเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลโหราไม่มีการกำหนดข้อบัญญัติต่อองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา ว่าด้วยการประกอบกรเลี้ยงสุกรไว้เป็นการเฉพาะทำให้เกิดข้อบกพร่องในการประเมินผลว่าฟาร์มสุกรที่จะจัดตั้งขึ้นในชุมชนนั้นอาจจะมีผลต่อสภาพแวดล้อมแก่ชุมชนในทางดีและไม่ดี เพื่อเป็นการเตรียมการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขก่อนที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะพิจารณาให้มีการจัดตั้งฟาร์มสุกรหรือไม่ และสามารถใช้ในการวางแผนการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและจะช่วยในการมองปัญหาต่างๆ ได้กว้างขวางมากขึ้นกว่าเดิม มองเพียงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นประเด็นหลักอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชุมชนในภายหน้าและช่วยพิจารณาผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและความรุนแรงจากการพัฒนาโครงการเพื่อให้เจ้าของฟาร์มสุกรสามารถหามาตรการในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นนั้นอย่างเหมาะสมก่อนดำเนินการ และสามารถแน่ใจได้ว่าการคาดการณ์ประเด็นปัญหาสำคัญอันเกิดขึ้นอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยเลือกมาตรการที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติและค่าใช้จ่ายน้อย และสามารถใช้เวลาศึกษาเป็นข้อมูลที่จะให้ความกระจ่างต่อสาธารณชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกัน

ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่และผู้ประกอบการเพื่อใช้เป็นแนวทางกำหนดแผนการติดตามตรวจสอบผลกระทบต่างๆ ทั้งที่เกิดขึ้นภายหลังได้มีการจัดตั้งฟาร์มสุกร และเพื่อเป็นหลักประกันในความมั่นใจของประชาชนในพื้นที่ให้มีความปลอดภัยจากการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร สอดคล้องกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษฟาร์มสุกร โดยองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการจัดการมลพิษฟาร์มสุกร โดยมีอำนาจในการออกกฎข้อบังคับหรือข้อบัญญัติอันเป็นอำนาจหนึ่งในบรรดาอำนาจหน้าที่ทั้งหลายที่รัฐมอบให้เพื่อเป็นเครื่องมือที่จะนำมาใช้เพื่อให้การดำเนินกิจการต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การปฏิบัติการหรือการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยจัดทำให้ตรงตามความประสงค์ที่แท้จริง โดยการจัดการฟาร์มสุกรไม่ว่าจะเป็นสถานที่ตั้งของโรงเรือนเลี้ยงสุกรกับชุมชน หรือลักษณะของโรงเรือนเลี้ยงสุกรและส่วนประกอบ หรือการจัดการของเสีย สารพิษและมลพิษของสถานประกอบการเลี้ยงสุกร หรือการจัดการแหล่งแพร่เชื้อโรคหรือสัตว์พาหะนำโรค หรือการจัดการปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญในด้านต่างๆ

3. แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร

ผู้ศึกษาได้เสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร ดังนี้

(1) การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา ควรแก้ไขปรับปรุงข้อบังคับตำบล เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2542 เพื่อใช้เป็นกฎหมายควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหราให้อยู่ภายใต้การควบคุมและกำกับในด้านสถานที่สำหรับประกอบการที่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขอันเกี่ยวกับสุขลักษณะ ระบบการระบายน้ำเสีย มูลสุกร การป้องกันกลิ่นจากมูลสุกร โดยจะได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเลี้ยงสุกรได้ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดเกี่ยวกับสุขลักษณะ และเจ้า

พนักงานท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขไว้เป็นการเฉพาะเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณชน ซึ่งควรกำหนดหลักเกณฑ์การควบคุมการประกอบกิจการเลี้ยงสุกร เพื่อเป็นแนวทางต่อการควบคุมมลพิษจากฟาร์มสุกร และควรการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลการจัดการมลพิษของฟาร์มสุกรอย่างเต็มที่เพื่อให้ผู้เจ้าของฟาร์มสุกรและประชาชนทั่วไปได้เข้าใจและสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและถูกสุขลักษณะ ในรูปแบบของการกระจายเสียงตามสายของหมู่บ้าน ติดประกาศ และประชาสัมพันธ์ลงในเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา

(2) การแสดงความคิดเห็นในเรื่องการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร ควรสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนได้รับการส่งเสริมความรู้ในการจัดการใกล้เคียงในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจได้ว่าการร้องเรียนจะได้รับการเยียวยาความเสียหายอันเนื่องจากการจัดการมลพิษของฟาร์มสุกรและควรมีคณะกรรมการใกล้เคียง ข้อร้องเรียนที่มีลักษณะเป็นทางการโดยแต่งตั้งจากผู้บริหารท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมร่วมกันระหว่างผู้เดือดร้อนหรือร้องเรียนกับเจ้าของฟาร์มสุกร และรับฟังความคิดเห็นของผู้ประกอบการจากฟาร์มสุกรกรณีที่หากมีการขยายชุมชนเข้าใกล้กับฟาร์มสุกรที่ต้องเปิดรับความคิดเห็นของทั้งสองฝ่ายเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และมีแนวทางการที่จะสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

(3) การมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือต่อการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมต่อการจัดการฟาร์มสุกรเช่นก่อนอนุญาตให้ประกอบกิจการฟาร์มสุกรให้ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบทางมลพิษจากการประกอบการเรียกประชุมประชาชนในหมู่บ้านว่ายินยอมให้ประกอบกิจการในพื้นที่หรือไม่ โดยผู้ประกอบการเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูล มาตรการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อประชาชน

(4) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร ควรสนับสนุนให้เจ้าของฟาร์มสุกรได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำมูลสุกรมาใช้ประโยชน์ในการผลิตก๊าซชีวภาพเพื่อใช้เพื่อใช้เป็นแหล่งพลังงานทั้งในด้านเป็นเชื้อเพลิงสำหรับหุงต้มให้แสงสว่างตลอดจนการนำไปผลิตไฟฟ้าซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์จากมูลสุกรในการเป็นแหล่งพลังงานและเชื้อเพลิง อีกทั้งสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐเพื่อพัฒนาใช้เป็นบ่อก๊าซชีวภาพในการกำจัดมูลสุกรให้เป็นประโยชน์ที่คุ้มค่าและครบวงจรเพราะนอกจากจะให้ก๊าซเพื่อเป็นแหล่งพลังงานสำหรับการหุงต้มให้แสงสว่าง จนกระทั่งให้ผลิตกระแสไฟฟ้าได้อีกทั้งน้ำที่เกิดจากการหมักยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ให้เกิดรายได้แก่เจ้าของฟาร์มสุกรและคนในชุมชนที่จะได้ร่วมรับผลจากการใช้ประโยชน์อีกด้วย

(5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลจากการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกร ควรเพิ่มเติมข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา ว่าด้วยการประกอบกรเลี้ยงสุกรไว้เป็นการเฉพาะทำให้เกิดความชัดเจนในการประเมินผลว่าฟาร์มสุกรที่จะจัดตั้งขึ้นในชุมชนนั้นอาจจะมีผลต่อสภาพแวดล้อมแก่ชุมชนในทางดีและไม่ดีเพื่อเป็นการเตรียมการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขก่อนที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะพิจารณาให้มีการจัดตั้งฟาร์มสุกรหรือไม่ และสามารถใช้ในการวางแผนการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรและแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากฟาร์มสุกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาให้ความเห็นชอบให้ผู้ประกอบการจากฟาร์มสุกรจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรในพื้นที่ ซึ่ง

อาจก่อให้เกิดมลพิษจากฟาร์มสุกรได้ในภายหลัง และหาแนวทางการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ถูกต้องตามหลักวิชาการและเกิดความร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่ โดยการป้องกันปัญหาผลกระทบด้านกลิ่นและน้ำเสียจากฟาร์มสุกรหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมต่อชุมชน หน่วยงานราชการจะต้องสร้างความตระหนักแก่ประชาชนให้ทราบปัญหาจากการประกอบการก่อนที่จะชุมชนจะให้ความยินยอมให้มีการประกอบการในพื้นที่ตามข้อบัญญัติท้องถิ่นเรื่องการควบคุมการเลี้ยงสุกร ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดให้มีการประชุมเพื่อชี้แจงถึงผลดีและผลเสียที่ชุมชนจะต้องได้รับในอนาคต การให้ความยินยอมของประชาชนขึ้นอยู่กับการตัดสินใจจากประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริงโดยไม่มีการปกปิดข้อมูลใดๆ นอกจากนี้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต ขณะเดียวกันเมื่อมีการประกอบกิจการของฟาร์มสุกรในพื้นที่แล้ว ผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงต้องร่วมมือกันหาแนวทางการป้องกันและควบคุมมลพิษจากการจัดการฟาร์มสุกรที่เกิดขึ้นโดยให้ความเข้าใจและเกิดความจริงใจที่จะร่วมมือกำหนดแนวทางร่วมกันโดยประชาชนต้องยอมรับกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนผู้ประกอบการจากฟาร์มสุกรต้องสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชนในชุมชน และต้องเสียสละเวลาในการให้ความช่วยเหลือและสละทรัพย์สินให้แก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความไว้วางใจ ทำให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรและการอยู่ร่วมกันกับชุมชนอย่างปกติสุขในลักษณะที่เป็นการพึ่งพาอาศัยที่ดีต่อกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป ควรศึกษาข้อบัญญัติท้องถิ่นเรื่องการควบคุมการเลี้ยงสุกรเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด และสามารถเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขข้อบัญญัติท้องถิ่นเรื่องการควบคุมการเลี้ยงสุกรให้เกิดผลดีและเป็นประโยชน์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและ
อบต. กรุงเทพมหานคร.
- เจนศักดิ์ รัตนลัมภ์. (2545). แนวทางการลดปัญหาหมอกควันจากการเลี้ยงสุกร
ในระบบฟาร์มของเกษตรกรรายย่อย. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร:
บริษัทพิชเนศพรินท์ติ้งเซ็นเตอร์จำกัด.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2548). การมีส่วนร่วม: แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ.
กรุงเทพมหานคร:สถาบันพระปกเกล้า.
- นวลจันทร์ พารักษา. (2531). การใช้มูลสุกรในการผลิตกระแสไฟฟ้า. วารสาร
สุกรสาสน์.
- นันทนา ศรีสว่าง. (2543). ความตระหนักของเกษตรกรในการจัดการสิ่งแวดล้อมใน
ฟาร์มสุกร ตำบลหาดจิว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). กลวิธี แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
งานพัฒนาชุมชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท.
กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภากการพิมพ์.
- ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2541). กระบวนการและเทคนิคการทางานของ
นักพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- พัชรินทร์ รัตนวิภา. (2547). การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ ของสมาชิกองค์กรชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิเชษฐ์ สอนเจริญทรัพย์. (2544). ทักษะคติของประชาชนต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมจากฟาร์มสุกร ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภริดี ลีภากร. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ:กรณีศึกษาชุมชนมาบชลูด อ.เมือง จ.ระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สถาบันจิตพัฒนาบริหารศาสตร์.
- สมชาย รัตน์ภาสกร. (2550). การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการบริหารานองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางนาง อำเภอบางแพ จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมพร คุ่มจ้อหอ. (2540). การศึกษาปัญหาการจัดการมลภาวะทางกลิ่นจากมูลสัตว์ในงานฟาร์มปศุสัตว์ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2548). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

- สิริพัฒน์ ลาภจิตร. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชน ในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวาริน ชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทัน ทาวงศ์มา. (2544). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาด้าน สาธารณสุขของ หมู่บ้านแม่ต้า ตำบลเสริมซ้าย อำเภอเสริมงาน จังหวัดลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุนทรตรา จันทบุรี และคณะ. (2558). ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ปี 2575. ค้นวันที่ 17 มิถุนายน 2558 จาก <http://www.thaifeedmill.com>.
- สุรศักดิ์ นุ่นมีศรี. (2546). การจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรโดยวิธีการมีส่วนร่วมใน พื้นที่ระดับตำบล. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เชียงใหม่.
- อรทัย ก๊กผล. (2552). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น. นนทบุรี: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า.